

TOZLU ZAMAN PERDESİNDE

Mustafa AÇA*

ERDOĞAN ALTINKAYNAK
TOZLU ZAMAN PERDESİNDE
KIRIM KARAYLARI

Haarlem (Hollanda), SOTA Yayınları, 2006.

Yakın geçmişe kadar Türk dünyasının sınırlarının tespiti yolunda ortaya konulan görüşlerde, yok olmaya yüz tutan ve tarihleri trajedilerle dolu olan Türk soylu halklar detaylı olarak ele alınabilmiş değildi. Sadece isimlerinden ve kısmen yerleşim alanlarından bahsedilmekteydi. Türkiye Türklerince Sovyet sonrasına kadar haklarında bu sınırlı bilgiler dışında bilgi bulunmayan Karay, Urum, Kırımçak, Gregoryan Kıpçak, Kereşin, Lüvov Tatarları gibi Türk soylu haklar üzerine yapılan çalışmalar, sevindirici bir biçimde artmaktadır. Yapılan bu çalışmalar bağlamında ortaya konulan son eser Dr. Erdoğan Altinkaynak'ın *Türkistan ve Azerbaycan Araştırma Merkezi (SOTA)* yayınları arasından çıkan *Tozlu Zaman Perdesinde Kırım Karayları* adlı çalışması olmuştur.

Hıristiyan ve Musevi Türkler üzerine yaptığı çalışmalarla Türkoloji sahasının önemli bir eksiğini tamamlayan ve Kırım sahası uzmanı olarak değerlendirebileceğimiz araştırmacının, daha öncesinde de *Çaganuz Masalları (Trabzon 2003)*, *Ortodoks Türkler-Urumlar (Ankara 2005)*, *Gregoryan Kıpçak Dil Yadigarları (İstanbul 2006)*, *Kırımçaklar (Hollanda 2006)* adlı çalışmaları yayımlanmıştır.

* Giresun Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi.

Kırım Karayları, Hazar Kağanlığının bakiyeleri olup, bugün için yoğunluklu olarak Ukrayna, Rusya, Fransa ve Litvanya gibi ülkelerde yaşamaktadırlar. Dinleri Yahudiliğin bir mezhebi durumunda olan bu Türk topluluğunun anayurtları Kırım'dır. Her fırsatta Türk soylu olduklarını dile getiren Kırım Karayları, Yahudilerle etnik ve dini konularla anlaşamazlar.

Erdoğan Altinkaynak bu kıymetli çalışmasına Kırım Karayları hakkında kapsamlı bilgiler vererek başlamıştır. Karayların Kırım'a ilk gelişleri, iskan noktaları, dinleri, Yahudilikten ayrılan tarafları ve ibadethaneleri konularında bilgilerle devam etmiştir. Çalışmanın diğer bölümlerinde Kırım Karaylarının yaşam tarzları ve sosyal yaşam alanları ele alınmıştır. Altinkaynak, bir medeniyetin bulunduğu yerdeki izleri olarak değerlendirilebilecek olan mimari unsurlarını Çift Kale özelinden hareketle tanıtmaya çalışmıştır. Araştırmacının Kırım Karaylarının günlük yaşamlarına dönük verdiği bilgiler de ortaya koymaktadır ki, yemek ve giyim gibi alanlarda Anadolu Türklüğü ile Kırım Karayları arasında büyük paralellikler vardır.

Çalışmanın önemli bir bölümünü Karayların hayatın geçiş dönemleri (doğum-düğün-ölüm) ile ilgili inanış ve uygulamaları ile sözlü kültür hazineleri teşkil etmiştir. Türkiye Türkleri ile Kırım Karaylarının günlük yaşama dönük uygulamalarındaki paralelliklere sözlü kültür unsurlarındaki paralellikleri de eklemek gereklidir. Kitapta yer alan masalların ve türkülerin önemli bir kısmının varyantlarına Anadolu sahasında da rastlıyoruz.

Kitap kapsamlı bir alan araştırması sonucunda elde edilen malzemeler kapsamında hazırlanmıştır. Bu sebeple tanıtıcı ve açıklayıcı bilgilerin yanı sıra çok sayıda metni bünyesinde barındırması itibarıyla Türklük bilimi araştırmalarına malzeme temin edilmesine de katkıda bulunmuştur.

Ön Asya'da gün geçtikçe hız kazanan paylaşım mücadeleleri içerisinde Türkiye'nin oynayacağı rol maalesef meçhuldür. Hıristiyan ve Musevi Türk halkları üzerine

oynanan oyunlar ve uygulanan politikalar da dikkate alındığında Türk dış siyasetinde bugüne kadar dikkat çekemeyen bu Türk soylu halklar, sabırsızlıkla Türkiye'nin ilgisini ve iltifatını beklemektedir.

Türk kimliğinin tahribata uğratılması konusunda çabalar hızla sürerken, kültürümüzün farklı coğrafi ve dini çevrelerde ne denli çeşitli ve zengin olduğunu bir kez daha ortaya koyması itibarıyla Erdoğan Altunkaynak'a teşekkürlerimizi sunuyoruz.
